

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 46.

Sreda 4. junija 1930.

Leto V.

Misel organizacije.

Za enotnost delavskega strokovnega gibanja.

Smisel za organizacijo je vrhuna človeka. Spominja ta smisel na skupne interese in kar je glavno, izhaja iz želje in spoznanja, da je edino pametno, če interesi presojajo svoje zadeve dobrohotno in skupno. Vsak interesent, ki ima nesebično voljo in prepričanje, da so človeško-družabne zadeve skupna svojina, mora logično stati na stališču, da je temelj resnih in umnih članov družbe zahteva po skupnem delu v skupnih enotnih organizacijah. To načelo je bistvenega pomena za vsak pokret, v katerem gre za odpravo socialnih ali drugačnih krivic.

Sicer ni oportuno, diktirati organizacijam nekako večno obliko, ker so organizacije produkt življenja in razvoja, toda po vsem svetu opažamo, da se zlasti strokovne organizacije formalno in ideološko zblizujejo in izpopolnjujejo v enem pravcu. To je sad spoznanja praktičnega razuma. To je zavest, da je v enotnosti podana možnost zdravega gibanja, ki eliminira ovire predsodkov in nevarni sebični nepotizem.

Pri nas danes mi nimamo političnega gibanja, čeprav se politika razvija drugod. Imamo pa strokovne organizacije, ki so razmeroma dobro razvite. V teh organizacijah je mnogo idealizma, mnogo praktičnega zanosa, ki obeta najlepšo bodočnost. Ta lepi pokret mora ohraniti smisel za enotnost organizacije, ker je ta v njegovem interesu. Delavstvo bo tedaj zadostno čuvalo svoje interese v enotni fronti!

Vatikan se noče izjaviti za Habsburžane.

Vatikan se otesa švicarskih klativitezov, za katere je cerkev molila šeststo let.

V Vatikanu so imeli vedno dobre politike, ki so presojali politični položaj v interesu Vatikana. Royalistično gibanje na Ogrskem je simpatično nedvomno Mussoliniju in Vatikanu. Toda ne bi bilo dobro, eksponirati se za Habsburžane iz enostavnega razloga, ker javno mnenje niti v katoliških državah ni za Habsburžane. Italijani so imenovali avstrijskega cesarja Franca Jožefa »cesarja trinoga«, češ, da je zatiral italijanski živel v stari Avstriji. To sovražstvo še ni pozabljeno, zato Mussolini molči. V Vatikanu so prepričani, da so v Srednji Evropi Habsburgovci dogospodarili, zato ne žele, da bi prišli s pomočjo cerkve na madžarski prestol. Če bi cerkev podpirala Habsburžane, bi zbudila nejevoljo med čehoslovaškimi in jugoslovanskimi katoličani, kar bi cerkvi utegnilo škodovati. Zato v Rimu ne odobravajo Seiplovih korakov. Načetje habsburžanskega problema je silno kočljivo vprašanje, ki utegne povzročiti največje težkoče in komplikacije. — Italija z Vatikanom povesta svoje stališče za javnost. Ali ta enunciacija ne more biti tako konkretna in jasna, da bi lahko rekli, da se Italija in Vatikan ne bosta vmešavala v habsburški problem. Diplomatične izjave imamo, toda videti hočemo, kaj bosta delali obe italijanski instanci v praksi, kaj bodo delali eksponenti, prelati, diplomati itd. Šele tedaj bo mogoča presoja takih izjav.

600 rudarjev reduciranih!

Posledice doseženega sporazuma med Trboveljsko premogokopno družbo in železniško upravo: 30 milijonov manj dohodkov letno za TPD, 600 rudarjev bo reduciranih.

V Sloveniji napovedujejo nove redukcije v premogovnikih Trboveljske premogokopne družbe, dasi so pogajanja z upravo železnic in Trboveljsko premogokopno družbo zaključena. V časopisju čitamo te vesti. Zdi se nam, da Trboveljska družba omejuje obrat zaradi tega, da s tem indirektno pritiska na vladne organe. Če pomislimo, da se premog prodaja za okoli 100% nad zla-

to pariteto, dočim je vrednost večine blaga in delavskih mezd deloma še vedno ali že daleč pod predvojno zlato pariteto, je jasno, kako ogromne dobičke spravlja družba, upravnik in delničarji v svoje žepce. Ta kapitalizem je sam sebi namen, a ne splošnosti.

Ali naj res delavstvo nosi ves riziko takih sporov?

Proč z zakoni proti strokovnim organizacijam!

Angleška delavska vlada bo odpravila reakcionarni zakon proti svobodi strokovnih organizacij.

V sedanjih reakcionarni dobi skušajo po vseh državah svobodo delavskih strokovnih organizacij z različnimi zakoni omejevati. Na Angleškem je konservativna vlada že leta 1927 pod predsedstvom Baldwina sklenila zakon, ki prepoveduje splošno stavko in omejuje zahteve organizacij ter prepoveduje njih politično udejstvovanje.

Na petkovi seji generalnega sveta strokovnih organizacij, ki sta ji prisostvovala tudi Macdonald in Henderson, se je sklenilo, da se ukine nezakonitost splošne stavke ter dovoli strokovnim organizacijam politično udejstvovanje. — Menimo, da se Anglija ne bo podrla, če dobe delavci enake pravice kakor drugi državljanji.

Avstrijski Heimwehr še vedno grozi.

Vodstvo države zahteva zase.

Dunajski Heimwehr je zopet priredil zborovanje dne 31. m. m., ki se ga je udeležilo okoli 3000 pristašev v uniformi. Na zborovanju sta govorila dr. Pfrimer in dr. Steidle. Oba moža sta grmela proti socialistom in boljševikom, češ, da hočeta obvarovati Evropo — pred boljševiško nevarnostjo. Dr. Steidle je izjavil, da hoče Heimwehr postati samostojna ter odpovedati službo vsakokratni vladi ali vladajoči stranki. Heimwehr hoče in bo zavzela moč v državi in postavila nov ustroj države. Po zborovanju se je izvršila prisega dunajskega vodstva in dunajskega članstva.

Diference med krščansko socialno stranko in Heimwehrom

so bile predmet razprav na sestanku širšega odbora krščansko-socialne stranke, ki se je vršil na Dunaju zadnji petek. Prelat Seipel in Steidle sta razvijala vse svoje govorniške talente za resolucijo, ki na zunaj ugotavlja enotnost med stranko in Heimwehrom. Razpravljalo se je največ o načrtu zakona o nošenju orožja in o heimwehrovski zaprisežni formuli. Sklepi izražajo željo, da bi bil volk sit in koza cela.

Prepoved organiziranih pohodov v spodnjeavstrijskih letoviščih.

Deželni glavar Spodnje Avstrije, dr. Bureš, je izdal naredbo, s katero

se prepovedujejo zleti in pohodi organiziranih obrambnih čet (Heimwehra in Schutzbunda) v nižjeavstrijskih letoviščih, v času od 2. junija do 1. septembra. Prepoved je bila razglašena na zahtevo prizadetih letovišč (Baden, Vöslau, Reichenau, Semmering), ker taki pohodi ogrožajo tujski promet.

Schutzbund je zboroval

28. maja. Navzočih je bilo 40 zastopnikov iz vseh avstrijskih dežel. Predsednik dr. Deutsch je poročal o političnem položaju in je izjavil, da je čisto prav, da se je Heimwehr javno priznala k fašizmu. S tem so se dvomi o miselnosti Heimwehra razjasnili, kar bo olajšalo boj proti nji.

Bakljada delavske mladine na Dunaju.

V odgovor na izzivanja Heimwehra so priredile delavske mladinske organizacije v soboto, dne 31. maja zvečer veličastno bakljado. Nad 60.000 članov delavskih telovadcev, športnikov, rdečih sokoličev, prijateljev prirode in drugih se je udeležilo obhoda čez Ring, od Rathausa do Schwarzenbergplatz (ki je sedež težke industrije in Heimwehra).

hov, kot bi bilo želeti. Odpraviti brezposelnost, se pravi, odpraviti sedanjí gospodarski sistem.

Vladna kriza na Švedskem.

Lindmannov kabinet padel.

Pri glasovanju o zakonu o agrarni pomoči je vlada ostala s 57 proti 75 glasovom v manjšini. — Vlada je takoj nato demisionirala. Mandat za sestavo vlade bo poverjen predsedniku socialističnega parlamentarnega kluba Albinu Manssohnu.

Ideja Panevropje.

O Panevropi se vrše živahne politične diskuzije.

Briandov načrt je le obris, na podlagi katerega naj se konkretizirajo skupne zadeve. Mnenja v Franciji so deljena. Socialist Boncour je pesimist, ker se boji, da bodo evropske države proti hegemoniji Francije. — Italijanski listi trdijo, da hoče Briandov načrt organizirati zaroto prostozidarstva proti Italiji. Najobširnejše se razpravlja o načrtu v Nemčiji. Nemčija je prepričana, da se Anglija ne bo vtikala v to vprašanje. Vprašanje pa je nevarno, ker bi izprožila vprašanje revizije versajlske mirovne pogodbe, ker je več držav z njo nezadovoljnih. Nemčija ne bi mogla pristati na status quo na vzhodnih mejah. Če bi Anglija ne pristopila evropski uniji, bi potem tvorile glavno jedro bodoče evropske unije Francija, Nemčija in Italija. Glavna ovira unije utegne biti Italija. Govore pa dejansko gospodarski in politični razlogi za unijo.

Meščanske stranke proti starostnemu zavarovanju v Avstriji.

Zakon o zavarovanju za starost in onemoglost v Avstriji odklonjen.

Po dolgi in strastni pro-debati socialistov se je v dunajskem parlamentu glasovalo o tem, ali naj stopi zakon o zavarovanju za starost in onemoglost s 1. januarjem 1931 že v veljavo. Predlog je bil z 81 glasovi združenih meščanskih strank proti 71 glasovom socialnih demokratov odklonjen. Socialisti pa s tem še ne mislijo vreči puške v koruzo. Značilno je, da so ob volitvah tudi krščanski socialci nastopali za to zavarovanje, a sedaj...?

Angleški konservativci se prepirajo.

Vzrok Baldwinova politika.

Predsednik angleške konservativne stranke Baldwin je hud nasprotnik svobodne trgovine v britskem imperiju. Njegov najhujši nasprotnik je lord Beaverbrook, zlasti sedaj, ko sta izstopila tajnik stranke Davidson in njegov namestnik sir Boower. Baldwinu grozi, da več konservativnih poslancev odloži mandate ter s tem izzove nove volitve z geslom »svobodne trgovine v britskem imperiju.« Od rezultata volitev bi bilo odvisno, če Baldwin še ostane predsednik stranke ali ne.

Nemiri v Indiji.

Gandhi se bo pogajal z angleško vlado.

Gandhijev indijski pokret, ki je samo nacionalističen, je z ozirom na svojo neresnost znatno ponehal, dasi so angleški oblastniki že nekaj ljudi obsodili in Gandhi sam sedi v zaporu. Bojkot angleškega blaga in neplačevanje davkov, to je sabotazha angleških zakonov, naj bi se izvedla brez organizacije in brez odločnega odpora. Gandhi je sedaj pripravljen preklicati svoje odredbe in se pogajati, če ga Anglija izpusti iz zapora ter da primerna jamstva za ureditev razmer med Anglijo in Indijo v smislu popolne samouprave. Pogajanj se bodo udeležili Gandhi in drugi nacionalistični voditelji.

Konferenca male antante

v Štrbskem plesu.

Mala antanta sklicuje svojo konferenco na dan 25. junija 1930. Vršila se bo v Štrbskem plesu in bo trajala tri dni.

Italijanske besede.

Duceju bodo njegove bojevitve besede še presedale.

Tudi v Italiji obravnavajo v zbornici proračun. Poslanec Crai je primerjal potrebo morske oborožitve glede na Francijo in Italijo ter dejal, da mora Italija doseči nadmoč nad Francijo, kar zahteva prirodna slabost njene obali.

Razni evropski politiki se ponovno sklicujejo na nesmiselne grožnje in baharije Italije. Tako pravi Herriot, da se mora Evropa, če je pametna, približati ideji Panevropske, da se nekoliko pripravi na leto 1935, o katerem je govoril Mussolini, da bo leto preizkušnje in slave za Italijo. Mussolini govori vedno v ugankah ali demagoško, zato se tudi njegovih izjav ne more jemati resno, zlasti, ker bo Italiji prej ali slej gospodarski položaj diktiral novo politiko. Mussolini bo lahko vesel, če bo imel čas, da bo krenil na drugo pot.

Kmetje beže iz Rusije

Posledice prisilne kolektivizacije.

V sovjetskem Turkestanu v Sibiriji je nastala kmečka revolucija zaradi ekspropriacije zemlje, ki se naglo širi. Revolucija seve ne bo uspela, ker kmeti niso zadosti oboroženi. Pač pa je pobegnilo v Mandžurijo na Kitajskem okoli stotisoč kmetov. Iz Moskve so poslali v Sibirijo večje oddelke vojaštva.

Poskušen atentat na brzovlak.

Na brzovlak Bratislava—Wien je bil pripravljen atentat. Neznani storilec je na tračnice položil razno železje. Vlak pa je obvarovala pred iztirjenjem pozornost strojevodje, ki je pravočasno opazil oviro in vlak ustavil. Slo je najbrž za roparski atentat.

Doma in po svetu.

»Jugoslovan«. Dolgo napovedani novi dnevnik je končno 1. junija izšel. V oči pade, da ima svoj poseben »uradni del«, v katerem priobčuje uradne objave o raznih dražbah itd. Kakor blagopokojna »Laibacherica«, ki je tudi imela svoj »Amtlicher Teil«. V dveh člankih, ki naj bi menda bila propagandističnega značaja, ne pove »Jugoslovan« nobene nove misli. V ostalem je dokaj nepregledno napolnjen z raznimi vestmi, po vzgledu drugih informativnih listov. Njegovi programatični članki so pisani v stilu, ki je v zadnji dobi običajen v vseh meščanskih listih. Ker ima »Jugoslovan« monopol na uradne objave in bodo ljudje, ki imajo z uradnimi objavami opravka, ravno zaradi tega prisiljeni, ga naročevati, bi se moral pač vsaj deloma oddolžiti javnosti s tem, da bi z dobrimi honorarji pritegnil k sebi najboljše kulturne in gospodarske publiciste. Kot informativen dnevnik pa je popolnoma odveč in je škoda za papir, ki se bo potiskal. Na razvoj javnega življenja list ne bo imel nikakega vpliva. Pač pa naj novi dnevnik vzpodbudi delavce, da se še bolj oprijejo svojega lastnega delavskega tiska, in da čimprej omogočijo izhajanje svojega lastnega delavskega dnevnika.

Ali je škof katoliški mož ali slovenski mož? Naša konstatacija, da je ljubljanski škof katoliški mož, ne pa slovenski mož, ne ugaja g. F. T., ki v nedeljski prvi izdaji »Slovenca« zatrjuje, da sta slovenstvo in katoličanstvo tako med seboj pretkana, da se ju sploh ne da ločiti. Sicer pa misli, da je o tem sploh škoda z marksisti izgubljati besede. Ne da bi hoteli g. F. T. motiti v njegovem duševnem miru in prijetni domišljiji, se nam vendar čudno zdi, če sta že slovenstvo in katoličanstvo tako med seboj pretkana, zakaj in čemu se škof in vsi »slovenski« duhovniki pogovarjajo s katoliškim bogom v latinskem jeziku, ne pa v mili slovensčini, ki je vendar najdragocenejša posoda slovenskega duha. Šalo na stran! Vsakdo, ki iskreno misli in se izogiblje demagogiji, bo priznal, da je nekaj drugega slovenstvo, nekaj drugega katoličanstvo in — če hočete — nekaj drugega socializem.

Prepoved »Proletarca« v Jugoslaviji. Ministrstvo za notranje zadeve je prepovedalo uvoz in razpečevanje v naši državi lista »Proletarec«, ki izhaja v Chicagu v Ameriki, češ, da je povsem komunističen. Tako poroča uradni dopisni urad. (»Proletarec« je glavno glasilo Jugoslovanske socialistične stranke v Ameriki. Op. ur.)

Atentat na Tardieuja se ni posrečil. Pri Montreaju v Franciji so najbrže atentatorji položili oviro na železniško progo, po kateri bi se bil moral peljati z brzovlakom Tardieu v Dijon. Tardieu pa se je odpeljal že s prejšnjim brzovlakom. Česar atentatorji niso vedeli. Za oviro je bil postavljen voziček čez tir. Brzovlak je skočil s tira, stroj se je prevrnil ter so se trije vagoni razbili. Ubitih je bilo 7 oseb, težko ranjenih pa 5. Policija smatra, da je bil nameravan atentat na Tardieuja in dolži krivde inozemske agitatorje. — Na drugi strani pa so mnenja, da je kdo iz nepazljivosti pustil voz na tiru, ali pa gre za akt sabotaže, kakor je izjavil minister dela gospod Pernot.

Avstrijske trgovinske zbornice za novelo glede podpiranja nezaposlenosti. Avstrijske trgovinske zbornice uvidevajo potrebo podpor za nezaposlene in so se izjavile za novelo. Naše gospodarske organizacije pa sklepajo, kako bi kastrirale socialno zavarovanje, delavsko varstvo in onemogočile zavarovanje za starost in onemoglost.

Ženski kongres meščanskih ženskih društev se je vršil te dni na Dunaju. Udeležile so se ga delegatkinje raznih ženskih organizacij iz vseh držav. Iz Slovenije je med njimi gospa Franja Tavčarjeva. Razpravljalo se je o raznih ženskih vprašanjih, tudi v duhu mednarodne solidarnosti, vendar ne v duhu proletarijata.

Nezaposlenost v Nemčiji narašča. Proti pričakovanju se je število nezaposlenih delavcev v Nemčiji povečalo. Državno podporo za nezaposlene prejema 1 milijon 600.000 nezaposlenih delavcev, kar velja ogromni denar. Izkušnje s podporo za nezaposlene, kakor je nujno potrebna, so dokazale, da ne morejo biti pravi lek. Najboljši boj proti nezaposlenosti je zaposlitev in ureditev narodnega gospodarstva v prilog celotne družbe. Za podpore za nezaposlene se izpreša sicer nekaj milijonov iz žepov večinoma siromakov; tisti, ki uživajo sadove dela, kapitalizem, pa utrpel jako malo škode ali nič in zavrača ves riziko in vso odgovornost na splošnost. Tako se vrši ekspropriacija celotne družbe.

V Berlinu so razorožili bojne organizacije. V Berlinu so se zadnje čase ponovno dogajali krvavi spopadi po mestu. Nemški nacionalci so organizirali svoje čete, ki so delale ekskurzije ter napadale socialiste in komuniste,

tudi če so jih slučajno srečale na cesti. Iz teh razlogov je policija izdala najstrožje odredbe o nošenju orožja in izvedla več priskav za skritim orožjem.

Anglija dobavlja Rusiji tanke. — V angleški zbornici je vprašal konservativni poslanec vlado, zakaj je dovolila, da se je iz Anglije prodalo v Rusijo 60 oklopnih voz in 20 tankov. Trgovinski minister Graham je odgovoril, da če bi minister angleški firmi ne dovolil izvoza tega blaga, bi bila kupčijo pač napravila neangleška firma. S tem bi načelu ne bilo prav nič ustrezno, pač pa bi bila nezaposlenost v Angliji večja.

Ogrski kmetje volijo socialiste. V dveh velikih kmečkih mestih ogrske nižine, v Bekescsabi in Szarvasu, so se vršile volitve v mestne zastope. Značilno je, da se je v teh, skoraj popolnoma kmečkih občinah, socialistična miselnost zelo utrdila. V Bekescsabi so od 30 mandatov dobili socialisti 20, v Szarvasu pa od 18 celo 14. Zastopnika socialistične stranke, ki je v obeh občinah vodil agitacijo, je oblast aretirala, kar je izzvalo med prebivalstvom ogorčenje in pomnožilo socialistične glasove.

Policija proti brezposelnim. V Mali Pešti, predmestju Budimpešte, je večje število brezposelnih spremljalo svojo delegacijo k županu, da mu predočijo svojo bedo. Župan deputacije ni hotel sprejeti. Nato je policija napadla brezposelne in jih 30 ranila, 12 pa aretirala.

Štiri milijarde čehoslovaških kron namerava mesto Praga v prihodnjih desetih letih investirati v javne zgradbe, regulacijo in asfaltiranje cest, komunikacije, kanalizacijo, nakup zemljišč, javne parke, kopališča, športna igrišča, mostove in tunele, olepšavo in spomenike. Tako v Pragi in na Dunaju, kaj pa pri nas?

Špijonaža v Rumuniji. Bivši sovjetski poslanik v Parizu, Besedovski, je objavil serijo člankov, v katerih je odkril sovjetske metode špijonaže. V teh odkritjih omenja, da je nek visoki funkcionar rumunske politične policije podkupljen od sovjotov. V zvezi s tem je bil generalni inšpektor politične policije v Besarabiji, Husarescu, odpuščen iz službe in stavljen pred disciplinsko sodišče. Baje so v zadnjem času odkrili v Besarabiji 15 novih sovjetskih špijonažnih organizacij.

Japonska vlada bo odstopila. Japonski admiral Kato je tako nezadovoljen s sklepi londonske pomorske razorožitvene konference, da je odstopil. Z njim so solidarni tudi drugi člani admiralskega štaba. Z ozirom na to bo vlada podala demisijo. Intrige proti pomorski razorožitvi so zlasti vseč angleškim konservativcem, ki zahtevajo, da naj se vprašanje še razčisti tudi v angleški zbornici, preden se izroči v ratifikacijo.

Ker pa je vpepeljevanje samo vprašanje kulture in vesti, ne moremo in nočemo svojega prepričanja nikomur vsiljevati. Kdor smatra pokopavanje za boljše, naj pusti sebe in svoje pokopati. Mi se borimo samo za svoje prepričanje in enakopravnost. Kot katoličan želim seveda živeti in umreti s svojo cerkvijo v miru in soglasju. Radi tega želim tudi, da katoliška, oziroma pravoslavna cerkev svojim vernikom ne odreka blagoslovitve v krematorijih. Če bi pa cerkev vztrajala na svojem nespravljivem stališču, ki je v očitnem nasprotju z zapovedjo krščanske ljubezni, se bomo morali jaz in moji somišljeniki tudi s tem sprijazniti. Verujem v neskončno pravičnega in usmiljenega božja in vem, da bo bog molitev lajka, ki pride iz pobožnega in vernega srca, ravno tako dopadljivo sprejel, kakor molitev služabnika cerkve ob grobu.

Boj oficijelne cerkve proti vpepeljevanju ne more temu gibanju škodovati. Škoduje lahko samo cerkvi. Še več: vsiljen kulturni boj je najboljša in najučinkovitejša reklama — za vpepeljevanje.

Ali nabirate člane za Cankarjevo družbo?

Letos bodo še lepše knjige. Vsak čitatelj »Delavske politike« naj bo član »Cankarjeve družbe«, ki je naš ponos. S tem pokaže tudi svojo zavednost.

Ali nasprotuje vpepeljevanje trupel v krematorijih krščanski veri?

(Prevod iz mariborske »Volksstimme«.)

(Konec.)

Prvi kristjani so svoje mrtve izključno le pokopavali, deloma radi napačnega razumevanja nauka o vstajenju, ker so bili največkrat mnenja, da je sodni dan (vstajenje) neposredno pred vrati, deloma iz opozicije proti tedaj vladajočim običajem sežiganja mrtličev in iz sovraštva proti poganskemu Rimu, deloma, ker je bilo pokopavanje cenejše in končno, ker so prvi kristjani imeli pobožno dopadenje nad izmrcvarjenimi trupli mučnikov. Nikdar se pa ni trdilo, da vpepeljevanje nasprotuje Svetemu pismu ali krščanskemu nauku. To naziranje se pojavi šele (deloma že prej) z zmagjo krščanstva. Zmagovito krščanstvo je v poganstvu in krivoverstvu videlo zločin proti veličanstvu Boga. Ta zločin se je kaznoval s smrtjo na grmadi. Na ta način se je smatralo tudi vpepeljevanje kot sramotno. Končno je cesar

Karol Veliki leta 785 pod smrtno kaznijo prepovedal vpepeljevanje. Čeprav se je ta prepoved nanašala prvotno samo na podjarmljene poganske Sakse, pri katerih je bilo vpepeljevanje prastar običaj, se je sčasom povsod uveljavilo.

Od te dobe, posebno pa od konca srednjega veka, ko so se začeli čarovniški procesi, so bili — seveda neprostoVOLJNI — privrženci vpepeljevanja samo krivoverci in čarovnice. Seveda se je sčasom toliko krivovercev in čarovnic živih, ali pa po predhodni usmrtitvi, sežgalo, da je postalo vpepeljevanje že splošno in so bili časti pokopa deležni samo preganjalci. Nič boljše niso bile razmere v pravoslavni deželah. Čeprav obe cerkvi teh številnih smrtnih obsodb nista sami izvrševali, temveč sta prepustili eksekucije »posvetni roki«, sta vendar imeli velik interes na teh procesih, ker so se vršili v njuno zaščito. Lahko si torej predstavljamo, kako težko bi bilo cerkvi priznati vpepeljevanje, ker bi to pomenilo rehabilitirati vse sežgane čarovnice in krivoverce. Smrt v plamenih, oziroma sežiganje ostanov teh »zločincev«, bi ne bila več kaznen in ne sramota. Moderno vpe-

peljevanje se je pojavilo šele v sredini minulega stoletja. Zanj so se začeli boriti najprej italijanski prostozidarji. To je drugi vzrok, zakaj se oficijelni cerkveni krogi vpepeljevanju protivijo. Radi tega je papež Leon XIII. leta 1886 prokel vpepeljevanje, vsekakor, ne da bi istočasno trdil, da je pokopavanje verska resnica. Ta papežev korak je toliko bolj obžalovanja vreden, ker je ravno Leon XIII. bil v ostalem eden največjih papežev, ki je celo svojim nasprotnikom izsilil spoštovanje.

Cerkveni odpor proti vpepeljevanju je torej samo žalosten preostanek davno minulih temnih časov in nazorov. Verujemo pa, da bosta končno pamet in resnica zmagali in da bosta tudi katoliška in pravoslavna cerkev zavzeli napram vpepeljevanju isto tolerantno stališče, kakor ga je zavzela evangelijska cerkev. Treba je samo mirno in odločno sprejeti vsiljen boj, v polnem prepričanju, da vprašanje vpepeljevanja ni ne politično, ne religiozno, temveč izključno kulturno vprašanje, in v prepričanju, da bo končno zmagal ideal svobode vesti in pravega napredka.

ZVEČER za namakanje

ZJUTRAJ za izkuhavanje

Schichtova
Zenska hvala
Prašek za pranje

Schichtova
terpentinovo milo

pa je pranje gotovo!

Aretacija bivšega poslanca SLS.

Bivši državni poslanec in senovski župan J. Škoberne aretiran na zahtevo državnega pravdnštva.

Senovo, 31. maja 1930.

Tukaj je bil dne 21. maja t. l. aretiran in oddan o preiskovalne zapore bivši drž. poslanec SLS in župan občine Senovo, Josip Škoberne, posestnik in gostilničar. Vzrok aretacije je baje ovadba, ki je bila podana od večine občinskih odbornikov na drž. pravdnštvo in na kralj. bansko upravo vsled nerednosti v občinski upravi.

Čehoslovaška je uvedla telefonski promet z Avstralijo. Prijava govora stane 173 Kč, triminutni govor pa 1206 Kč.

Lepra (gobavost) v Prahi. Pred kratkim je v praški tovarni vagonov zbolel za gobavostjo neki delavec, ki je bil takoj izoliran. Sedaj pa je delavec Ivan Pochyba, ki je z gobavcem skupaj delal, istotako obolel za gobavostjo. Radi tega je oblast odredila zatvoritev tovarne in izolacijo vseh njenih uslužbencev.

Anglija hoče imeti največji potniški parnik. Paroplovna družba Cunard bo zgradila parnik z 75.000 tonami, ki bo stal šest milijonov funtov šterlingov. To bo največji parnik, ki je bil kedaj zgrajen.

Radi deložacije. Na Dunaju je 48 letna šivilja Müsler svojega hišnega gospodarja trgovca Schwarza za bodela s kuhinjskim nožem, ker jo je vrgel na cesto.

Usoda cepljenja koz. V Friedrichstadtu v Schleswigu se je pred kratkim vršilo cepljenje otrok. Takoj na to je pa večje število otrok zbolelo na težkem otrpnem krču. Dvoje otrok je že umrlo. Vzroke tega pojava raziskujejo.

Od poroke v smrt. V Bretagni se je neka svatovska družba vračala od poroke domov z autobusom, ki pa je zavozil v neko ograjo in se prekucnil. Med mrtvimi je tudi nevesta, 18 svatov je pa težko ranjenih.

Požar v vlaku. Na progi Moskva—Kursk v Rusiji je v osebnem vlaku kmet po neprevidnosti razbil steklenico bencina. V nepazljivosti je vrgel potem na tla gorečo vžgalico, ki je razlitil bencin vnela. V vlaku je nastal požar. Potniki niso mogli bežati iz vagonov, ker so bili izhodi zaklenjeni. Zgorelo je 45 oseb, težko ranjenih pa je bilo 22.

Tifus v Galspachu. V Galspachu, rezidenci čudodelca (ali šarlatana, kdo ve?) zdravnika Zeileisa, je izbruhnil paratifus. Do sedaj beležijo 16 obolenj, vendar ne med pacienti, ki se zdravijo v Zeileisovih sanatorijih, temveč med njegovim služničadjo in okoličani. Dva bolnika sta že umrla, dva druga se borita s smrtjo. Trdijo, da sta v Galspachu zanesla tifus dva bolnika iz Jugoslavije, ki sta se s posebnim transportom pripeljala, da se zdravita pri Zeileisu, že sredi aprila. Kmalu po prihodu sta oba zbolela na tifusu in umrla. Ta dva nista bivala v Zeileisovem sanatoriju, temveč pri nekem okoličanu in sta se hranila v kantini, kamor so zahajali tudi delavci, ki so bili zaposleni pri gradbi novega vodovoda. Domnevajo, da sta ta dva okužila delavce, oziroma onesnažila vodo.

Končna zmaga delavcev v tovarni Derwuscheka v Mariboru.

(Nadurno delo se mora plačati s 50%. — Noben drugačen dogovor ni veljaven. — Tovarnar Derwuschek obsojen po enoletnem pravdanju.)

Maribor, dne 30. maja 1930.

Delavstvu je že široko države znan težek boj, ki ga imajo delavci v opekarni Franca Derwuscheka v Lajtersbergu pri Mariboru za svojo strokovno organizacijo in pravice, ki jim gredo po zakonu o zaščiti delavcev. Ponovno smo že poročali o tožbah, ki so jih morali ubogi delavci voditi proti tovarnarju Derwuscheku radi žaljenja časti in za svoje plače. Derwuschek se je že predlanskim odločil, da bo razbil delavsko strokovno organizacijo in je že celo nabil na svojo tovarno razglas, da ne trpi delavske organizacije v svoji tovarni in da organiziranih delavcev sploh ne bo sprejel na delo. Delavska zavest pa se je tu izkazala močnejšo, kot tovarnar Derwuschek. Kljub neštetim odpustom delavstva in neprestanemu boju s tovarnarjem, je danes organizacija močnejša, kot je bila kedaj prej.

Vsi Derwuschekovi delavci so organizirani do zadnjega.

Celo lansko leto pa so se Derwuschekovi delavci borili tudi za plačilo 50% dodatka za nadure in za 8urni delavnik v opekarni. Spor je prišel celo pred ministristvo socijalne politike v Beogradu, ki je že tudi lansko leto odločilo, da velja v Derwuschekovi opekarni le 8urni delovnik in da mora tovarnar Derwuschek plačati vso nadurno delo s 50% dodatkom. Tovarnar pa kljub temu odloku ministristva socijalne politike ni hotel plačati 50% dodatka za nadure in tako so delavci lansko jesen vložili okrog 20 tožb proti Derwuscheku za izplačilo poviška za nadure. Tu pa se je pokazal g. Derwuschek v svojem pravem socialnem čutu. Predno je prišlo do glavne razprave, je bogati tovarnar Franc Derwuschek odpovedal službo vsem onim delavcem, ki so ga tožili in tudi stanovanja v njegovih barakah, da bi se morali dati delavci, ki so celo leto delali pri Derwuscheku, v najhujši zimi, tik pred božičnimi prazniki, izseliti in iti na cesto s trebuchom za kruhom. Ker je bilo med tožitelji tudi mnogo Hrvatov, ki so bili doma, je Derwuschek tudi tem sporočil, da prihodnje leto ne bodo dobili več dela, če ne umaknejo svojih tožb za težko zasluženno mezdno.

V tej sili delavcem ni preostalo drugega, kakor da so se uklonili in ponizali. Derwuschek je preklical svoje odpovedi stanovanj in služb le pod pogojem, da so delavci

tožbe umaknili in še Derwuscheku podpisali izjavo, da so uvideli nepravilnost svojege zahtevka.

Le na ta način si je bogati tovarnar g. Franc Derwuschek obdržal v svoji blaginji trdo prisluzeni denar svojega delavstva.

Le s kurjačem Antonom Novakom se g. Derwuschek sam ni hotel poravnati in je vztrajal na tem, da se tožba tega delavca zaradi nadur pri sodišču nadaljuje. Derwuschek je bil prepričan, da bo v tej tožbi proti kurjaču zmagal in imel potem mir pred delavskimi tožbami. Ugovarjal je nam-

reč, da je imel kurjač Novak itak tedensko plačo in zato ni upravičen zahtevati 50% dodatka za nadure, čeprav je delal od majnika do novembra neprestano po 12 ur na dan, celo ob nedeljah, tako da nikdar ni imel niti zakonitega nedeljskega počitka, niti zakonitega odmora opoldne med delom.

Za to pravdo je vladalo radi tega kompliciranega slučaja velikansko zanimanje tudi med delavstvom in med mariborskimi podjetniki, ker se tudi po drugih tovarnah po nekod že ponavljajo slučaji, da podjetniki zahtevajo nadurno delo, ne da bi delavcem potem plačali zakoniti 50% dodatek.

G. Derwuschek je menjal celo advokata. Medtem, ko je v prejšnjih tožbah z delavci g. Derwuscheka zastopal dolgo časa g. dr. Komavli, je lansko jesen v tožbah za nadure g. Derwuschek menjal tudi advokata in si izbral za svojega novega zastopnika g. dr. Brandstätterja. Pravda kurjača je trajala že od lanske jeseni in se je vršilo 5 razprav, ki so trajale včasih po več ur. Zaslusanih je bila dolga vrsta prič, skoraj vsi uradniki Derwuscheka in mnogo delavcev o tem, kako so se vršila lansko leto mezdna pogajanja itd. Okrajni sodnik, g. dr. Adamič, je zelo prigovarjal k poravnavi in je delavec Novak za slučaj poravnave celo nekaj popustil, toda Derwuschek se ni hotel poravnati. In tako se je tožba nadaljevala ter zaključila šele ta teden.

Fr. Derwuschek obsojen.

Zastopnik tožečega delavca, g. dr. Reisman, pa je vztrajal na tem, da je določilo zakona o zaščiti delavstva glede plačevanja nadurnega dela prisilnega značaja, ki se mu toženi Derwuschek ne more izogniti s tem, da bi dajal delavstvu tedensko plačo in zahteval potem nadurno delo brez plačila 50% dodatka. Na ta način bi se lahko vsak podjetnik izognil zakonitemu določilu s tem, da bi določil plačo tedensko, mesečno ali v akordu in zakonito določilo v plačevanju nadurnega dela bi bilo brez vsakega pomena. Tudi sodišče je bilo tega mnenja in tako je bil g. Derwuschek ta teden po skoraj enoletnem pravdanju obsojen, da mora plačati Antonu Novaku na 50% dodatka za nadure 1700 Din ter stroške delavskega in svojega zastopnika.

Sodba je za delavstvo velikega pomena in je značilno, da je to, kolikor je nam znano, vsaj v Mariboru šele drugi proces, ki ga je imelo delavstvo radi izplačila 50% dodatka nadur, čeprav imamo zakon že od leta 1922 naprej, torej celih osem let.

Delavce opozarjamo, da mora delodajalec v smislu jasnega določila zakona o zaščiti delavcev plačati vsako nadurno delo s 50% poviškom, pa naj si bo delavec plačan od ure, tedensko ali mesečno in naj si je delavec tudi podpisal pogodbo, da ne zahteva takega poviška. Vsak dogovor, ki nasprotuje v tem pogledu zakonu, je neveljaven.

Delavci, branite svoje pravice, dokler je čas!

Mitnice na mariborski meji.

Uvajanje užitniškega davka ne bo prineslo sanacije mestnih financ.

»Slovenec« z dne 22. maja poroča iz Maribora o »najtežjem problemu«, s katerim se bo bavil mariborski občinski svet na eni svojih prihodnjih sej. Ali pa je res užitnina neizogibna? Mislimo, da ni! »Slovenec« pravi, da je mestno knjigovodstvo predlagalo uvedbo te davčnine. To lahko »Slovenec« dopove kaki stari farovski kuharici, nikakor pa ne ljudem, ki vsaj malo poznajo občinsko politiko. Zakaj se, gospodje, sramežljivo skrivate za hrbet mestnega knjigovodstva in ne nastopite moško ter pogumno pred javnostjo. Mestno knjigovodstvo je pač dobilo nalogo, da preračuni, koliko bi ta in ta davčina nesla. — Glede efekta samega pravi »Slovenec« poročilo, da bo kosmati dobiček Din 4 milijone 500.000 letno, od česar odpade Din 1.500.000 na režijo. Nadalje izpade še Din 350.000 na tržnini. Ostalo bi tedaj čistega

letnega dohodka Din 2.650.000. Ker se pa vsi stroški nikoli ne morejo vnaprej točno ugotoviti, je gotovo, da se bodo isti še zvišali tako, da se lahko računa, da bodo režije požrle najmanj 45 odstotkov, če ne več, kajti če bo kosmati dobiček nekoliko manjši, tedaj zna priti do tega, da bodo režijski stroški presejali 50 odstotkov. Človek se pri tem vpraša, ali je sploh vredno to vprašanje tolikšnih priprav in naprav za tako mizeren finančni efekt, ali se izplača okoli svobodnega mesta postavljati tak kitajski zid zaradi dveh milijonov dinarjev dohodka, ki še dolgo ne bodo rešili mestnih financ, ampak bo mestna občina čez leto dni ravno tam, kjer je sedaj, kljub užitnini? Kaj pa potem? Ali mislite potem užitnino navijati v neskončnost ali boste pa potem zopet posegli po drugih virih? Mislimo, da bi se pač dohodke dveh ali treh milijonov moglo najti tudi brez užitnine, če bi bilo le malo dobre volje. Sve-tujemo gospodom, da dobro premislijo, kaj bodo ukrenili.

Zanimivo za naše slabe plačnike!

Tudi sedaj še dobivamo predloge, ki jih priobčamo:

IX. predlog.

Podpisani sem naročnik »Delavske Politike« in redno plačujem naročnino, zato se mi pa zdi zelo čudno, da so med nami zamudniki. Samo 10 Din, mislim, da vsakdo lahko plača mesečno za edini delavski list, ki izhaja v Sloveniji. Verjamem, da pri današnjih razmerah delavec pri svojem zaslužku težko plačuje poleg drugih svojih življenjskih potrebščin, še časopise, knjige itd., ali 10 Din, samo 10 Din za delavski list, mislim, da ne bo nihče pogrešal, nasprotno, z veseljem jih bo dal, ker bo tudi nekaj imel od tega. Uprava »Delavske Politike« naj zamudnike opozori na način, kakor je v predlogu sedem v »Delav. Politiki« z dne 28. V. 1930 z dodatkom, kdor ne more plačati vse naenkrat, naj plačuje naročnino po 12 Din mesečno toliko časa, da bo dolg poplačan, potem pa kot mi, 10 Din naprej. Tako naj se vsem dolžnikom pošlje opomine in kdor je le malo, pa vsaj malo zaveden, bo plačeval, kdor pa tega ne bo hotel, pa ni vreden, da dobiva naš list v roke. V upanju, da kmalu dobim gramofon, Vas soderuzno pozdravljam

Mahkota Rudolfi, Ljubljana.

X. predlog.

Dovolite, da se tudi jaz oglasim, akoravno precej pozno. Mislim na članek v »Delavski Politiki« št. 41 »Gramofon za dober nasvet«. Da dobite denar od naročnikov, ki so zaostali, bi bil moj nasvet tale: Ker imate od vseh naročnikov naslove v upravi, bi jih najprej poiskali v raznih delih mest, v občinah, vaseh, tovarnah, organizacijah ali kakor so že naslovi — redne plačnike tega lista, katere bi se naprosilo, ako bi hoteli izterjati na vljuden način naročnino od dolžnikov tega lista. Zato bi se jim dala nagrada 10 odst., in sicer v tem, da se jim pošlje ta list brezplačno do vsote, katero so si zaslužili, v večjih zneskih pa kaka lepa knjiga, kajti osebna izterjava ali agitacija ima po mojem mnenju vedno največji uspeh. Tem zaupnikom naj bi se poslale tiskane pole zaostalih naročnikov, kamor bi se vsaki podpisal in koliko je plačal. Ti zaupniki naj bi pa poslali denar na upravo lista kakor tudi tiskane pole s podpisami zaostalih plačnikov. Končno vam želim čim več uspeha in redne plačnike.

Z. S.

Gramofon se izžreba 10. junija. Zamudniki, hitite!

Maribor.

Seja občinskega sveta dne 28. maja 1930.

Poročilo župana: Višja trošarina na pivu in vino je od banske uprave potrjena; tudi od klavniških pristojbin se potrdi sedaj tako, kakor je občina zahtevala. — Pri kopalniškem odboru se je sklenilo glede kopalniških pristojbin na Mariborskem (Felberjevem) otoku: 2 Din samo za vstop, 3 Din za kopel, z omarico vred 4 Din, za kabino skupno 6 Din; ob sobotah se za omarico in kabino pristojbina zviša. Kabine so za 4 osebe. Vse pristojbine so za pol dneva. Glede pogrebnege zavoda se je radi novega obrtnega reda vložilo, da ta obrt ostane občini. — Glede pravoslavne cerkve se Trg Svobode sicer potrdi, če bo stavba res monumentalna in primerna. — Glede pešpota ob Dravi je komisija vse ogledala in predlaga, da se zahtevam nekaterih strank glede odškodnine deloma ugodi. — Mestni hranilnici se da jamstvo glede Poštne hranilnice. — Knjižnica posestva Szapary v Murski Soboti je na prodaj; Studijska knjižnica prosi, da občina isto zanjo kupi. — Stvar se prepusti finančnemu odboru. — Protituberkulozna liga prosi za izredno podporo; dovolj se enoletna odložitve vrnitve posojila.

Prvi odsek: Kopalnišče Käeria se po občini odpove, Pritožba dr. Boezija radi zamudnih obresti se zavrne. — Prošnja Klemše Ivana radi neuporabe tovarnega avtomobila se odbije. Istotako se odkloni prošnja Vidovič, ker ni prodaje pravočasno javil. Prizivu Plajnshek Josipa radi stroškov prepisa se ugodi. — Dogovor med Brau-

ČITAJTE „DELAVSKO POLITIKO“

NAROČA SE
MARIBOR
POŠTNI PREDAL 22

nom L. posestnikom konjušnice, in med Mestno občino radi zasilnih stanovanj se radi poteka pogodbe odobri.

2. odsek: Kuratoriju mestn. mlad. doma se odobre predlagane smernice glede sprejema in glede počitn. kolonij. — Odpošljejo se iz tega doma samo potrebni otroci. Sestava komisije za izbiro potrebne dece se odobri. — Pravidnik za podpiranje brezposelnih se v § 4 spremeni tako, da velja samo za delavce, v Maribor pristojne; samo nujne izjeme se dovolijo. — Banovinskemu dečjemu domu se poviša najemnina na 3500 Din in pogodba se podaljša na nedoločen čas. — Vloga gostilničarjev radi krize v tej obrti se bo predložila zadrugi. — Prošnji Gorican Matilde se za prosto vožnjo na auto ugodi.
(Konec prihodnjic.)

Trbovlje.

Prejel sem pismo nepoznanega mi pisca, v katerem je iznešen nesramen napad na mojo osebo in mojo rodbino. Pisca, kateri se je drznil napisati to pismo, prosim, naj mi še enkrat piše s čitljivim podpisom, da bom vedel vsaj, kdo grozi toliko proti meni, in da mu dam priliko dokazati to, kar mi očita. Dokler pa pisec tega ne stori, ga imenujem podlega obrekovalca in lažnjivca.

Avg. Tratnik, upokojenec.

Zahvala. Podpisani se najljubše zahvaljujem zadrugi »Delavski dom« za naklonjeno mi podporo v znesku Din 250.— za časa moje bolezni. Delavci vedite, da je edino le zadruga »Delavski dom« tista, katera vam nudi v slučaju bolezni in smrti podporo. — Guna Rudolf, Trbovlje I.

Zalog.

Preko določene taksne tarife se ne smejo pobirati višje takse. Zato je ne le nepravilno, marveč je nedopustno, da pobirajo ogledniki mesa in živine zase oglednino po 5 Din od kosa.

Opozarjam, da se morajo tudi one občinske takse, ki po sklepu občinskega odbora sicer ne po § 3., odst. III., navedene uredbe pripadajo urađujući osebi za plačo, vključevati kot obč. dohodki v blagajniškem dnevniku obč. zaklada, na to pa med izdatki kot priznana plača izvrševalcem dotičnih agend — seveda le onih, ki so izrečno označene v navedenem določilu uredbe.

4. Pri pregledovanju izdatkov po blagajniškem dnevniku občinskega zaklada ob primerjavi priloge k računom, je bila ugotovljena nastopna diferenca:

V poravnavo računa za elektrifikacijo občine je bilo po prilogi št. 148 dne 25. junija 1926. leta nakazanih tvrdki »Transformator« Din 10.900. Ta znesek je bil po ugotovitvi pri poštni upravi res izplačan, dočim je bil v blagajniškem dnevniku pomotoma vključen med izdatki le znesek 10.000 (deset tisoč) Din.

Tudi iz obračunov tvrdke je razvidno, da je znesek prejele in zaračunila.

Znesek 900 Din se mora torej naknadno vključiti med izdatke občinskega zaklada ter pride v dobro županu.

5. Pri pregledu blagajniške knjige pokopališkega zaklada se je ugotovilo nastopno:

Ko je prevzel Učakar kot blagajnik občinski zaklad, je znašal ta v gotovini Din 2438,46, v hranilni vlogi Din 19.150.—, skupaj Din 21.588,46; prevzel je pa po blagajniški knjigi stanje v znesku Din 22.038,46, torej več nego izkazano Din 450.—. Nato je bila realizirana vložna knjizica, ki je bila v računu kot gotovina, ter je oddal pokopališki zaklad občini z dnem 24. novembra leta 1927 vsoto Din 21.589,50, ki je tudi vključena med dohodki občinskega zaklada.

V računu pa je bila tedaj le glavnicna hranilne vloge, dočim niso bile izkazane obresti hranilne vloge, ki so bile prejete hkrati z realizirano glavnico. Obresti so znašale Din 1020,52, odštevisi manipulacijo, provizijo in tiskovino za knjizico Din 55,52, torej izplačilo obresti Din 965.—. Ta znesek pa med dohodki ni bil upoštevan in ne vključen. V blagajniškem dnevniku pokopališkega zaklada je v sumiranju na prvi strani dohodkov leta 1928 pomota v škodo Učakarju, ker so dohodki preveč seštet za 500 Din. Odštevisi ta znesek od nezaračunjenih in ne vključenih obresti Din 965.—, ostaja še diferenca Din 46,5 (tu je gotovo pomota, glasiti bi se moralo Din 465.—) v breme Učakarju, ki mora ta znesek vrniti pokopališkemu zakladu.

6. Opozarjam na določbe § 67 občinskega reda, po katerih se mora župan kot gospodar z občinskim imetkom po § 55 občinskega reda — natanko držati potrjenega proračuna.

(Konec prihodnjic.)

Kulturni pregled.

Makso Šnuderl, Pravljičica o rajski ptici. (Premijera v mariborskem gledališču dne 28. maja 1930.) Šnuderl s mo poznali doselej le kot pisatelja psiholoških novel, s »Pravljičico o rajski ptici« se nam je predstavil prvič kot dramatik. Drama sama je morala spričo načina, kako rešuje pisatelj probleme, in spričo čisto meščanske miselnosti, ki se razodeva i v Francetovem idealizmu i v Tonetovem realizmu, doseči pri meščanski publikii precejšen uspeh. Nas, ki stojimo slej ko prej na stališču, da bodi umetnost glasnica idej, ki naj preobrazijo človeštvo, ni mogla drama povsem zadovoljiti. Pa tudi, če pustimo ideje ob strani,

ima drama nekaj formalnih hib. V artističnem oziru stoji pisatelj na razstanku dveh svetov: moderni način izražanja se meša pri njem z zastarelimi rekviziti romantikov in pa pisatelj ter pesnikov, ki so dosegli svoj višek ob koncu preteklega stoletja. Sem štejem simboliko, ki z njo skuša pisatelj dvigniti delo v poetične sfere in mu obenem dati videz nečesa globokega; pisatelj bi se tu pač moral zavedati, da živimo v dobi ravne linije, enostavnosti, ki zamegljuje vso pokvečeno ornamentiko, ki je vse prečesto le samo prilipljena k delu. Tudi ves režiserjev trud, da bi simboliko zllil z delom, ni uspel. — Kar se značajev tiče, sta prav dobro utemeljena Tone in Breda (oba sta kot izrezana iz resničnosti!), manje pa Ivanka in France. Zlasti se mi zdi poslednji težko verieten: človek, ki je živel na fronti in nato najmanj tri leta v ruskem ujetništvu, se ne vrne domov kot smešen petošolski idealist, ki je slep za vse ono, kar se dogaja okrog njega. — Dijalog izkazuje na mnogih mestih še vedno novelista, ne pa dramatika. Zgoščenoosti in preciznosti, ki ju zahteva vsaka drama v dijalogu, ne ustrezajo sicer prav duhovite primere. — Vkljub vsem naštetim hibam v formalnem oziru pa je dokazal Šnuderl, da ima močan dramatični talent, ki ga vidim zlasti v tem, da mu je dejanje vseskozi razgibano in napeto, da izvirajo vsi konflikti iz značajev nastopajočih oseb. Skratka: Šnuderl bo postal prav dober dramatik takrat, kadar se bo osvobodil vseh preteklih in zavrženih rekvizitov in kadar se bo poglobil v probleme hladno, z modernim in premočrtnim duhom.

Igralci so se vsi močno potrudili, čeprav ne z enakimi uspehi. Starčeva (Breda) je dovršeno podala duševno površno koketko, ki se hlastno oprijemlje samo vnanjih dobrin. Daneš je s svojo krpacijo hladnega, razumarskega, a korektnega računarja Toneta namah osvojil publiko, ki je simpatizirala z njegovim likom prav do konca predstave, čeprav ni Tone nikakor etično visoko stoječa osebnost. Prav dobra je bila tudi Kraljeva (Ivanka), dasi je pogrešila v kostumu in maski, radi katerih ji ni bilo mogoče prisoditi prave starosti. Blaž (France) je prvič nastopil v večji vlogi; obeta postati prav dober igralec, a to pot je s kretinjami in glasovno modulacijo bolj, kot je bilo potrebno, poudarjal že itak vse preveč slepo idealističnega Franceta. Dramo je režiral Škrbinšek, čigar roka se

je poznala povsod. Zdi se mi, da je bila scenerija nekoliko preveč preobložena z zavesami, stopnicami, stenami in podobami, radi česar je napravljala vtis starinskih stanovanj naših babic. — Talpa.

Paberki.

Kaj pišejo očetje frančiškani? Slučajno mi je prišlo v roke »Cvetje sv. Frančiška«. Morda bo tudi naše čitatelje zanimalo par odstavkov iz »Vprašalnega kofička«, ki ga urejuje pater Hugo. Začnimo kar po vrsti: 1. Ali se da sv. maša deliti? — J. N. Na to vprašanje smo mimogrede že enkrat odgovorili. Pa bodi še enkrat. Da, to je možno. A pod pogojem, da sta posvečevanje in zavzivanje od ene maše, ker v teh dveh je bistvo sv. daritve. Drugi nebitveni deli se dajo strniti v eno kompletno celoto, četudi od več sv. maš. Hvalevreden pa sigurno ni tisti, ki namenoma — kakor vi vprašate — tako »flikarijo« Bogu daruje. 2. Ali more biti kdo pri večih sv. mašah naenkrat? — J. N. Da, tudi to je možno, samo da vsem sledi. 4. Ali dobim odpustke, če molim rožni venec, a ga nimam v roki, ampak v žepu? — F. C. Splošno — ne. Rožni venec je treba imeti v roki in nanj moliti, kdor hoče dobiti odpustke, ki so nanj navezani. Pri frančiškanskem rožnem vencu bi bilo to možno, ker se ga lahko moli tudi na prste, ali kakorkoli. 7. V Vašem listu sem nekaj brala o misijonskih mašah. Sem že večkrat kaj brala o tem, pa mi je stari reviji vse ušlo. Prosim pojasnite to stvar bolj natanko. — F. J. Gotovo mislite misijonske mašne družbe, katerih namen je dvojen, sebi nakloniti sadove sv. maše, misijonom pa pomagati z miloščino, ki se da za sv. maše, ali s tem, da se sv. maša »plača«. Ker je pa takih misijonskih družb veliko in ima vsaka svoje pogoje, se ne moremo spuščati v podrobnosti. Pri nas imajo take misijonske mašne zveze PP, kapucini, lazaristi in Klaverjeva družba. Obrnite se tja. 5. Ali je res, da se sme v postu glavni obed raztegniti na dve uri? — S. Z. Da, to je dovoljeno. A obed ne sme biti tako pretrgan, da bi bila pravzaprav dva obeda, ne eden. (Če traja postni obed dve uri, potem pa mora biti vsak božji človek pošteno sit. Če se po tem nasvetu ravnajo v farovžih, blagor jim! Op. uredn.) Zanimivo, kaj ne? Kako se že glasi deset blagorov? Zlasti na enega ne pozabite!

Knjigoveznico

Ljudske tiskarne v Mariboru toplo priporočamo vsakomur!

Veže trgovske knjige, revije, knjige za zasebnike, knjižnice itd. po zmerni ceni in v lepi ter solidni izpeljavi!

Maribor, Sodna ulica 20

MALA NAZNANILA.

Elektrotehnična delavnica
PRATTES & TRABI,
Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravila vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Poceni ure, zlatino in srebrnino ter vsa v to stroko spadajoča popravila pri
Albertu Eccarius
urar, Maribor, Slomškov trg 5

D. ROSINA
Maribor, Vetrinjska ulica 26
nud najugodnejše nogavice, rokavice, čevlje, razne drobnine, vrvi, špago, papir, šolske potrebščine parfumerijo, košare, igrače i. t. d.

ČITAJTE!
novo izišlo, socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.
Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

LIPUŠ IGNAZ
mehanična delavnica za šivalne stroje in kolesa izdelava prvovrstna po najnižjih cenah.
MARIBOR, KOROŠKA CESTA 90.

Vsi letni naročniki dobe
14 karatno originalno ameriškansko
zastonj
zlato nalivno pero
Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio-welt«. Naroča se Administration der »Radio-welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

V tekstilnem bazarju
Vetrinjska ulica št. 15
Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

Vulkaniziranje
Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.
PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Nabirajte
novе
naročnike

Otvoritveno naznanilo!

Centenemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem otvoril v **Frančiškanski ulici št. 12**

slikarsko delavnico

in se centenemu občinstvu toplo priporočam. — Solidne cene! Najfinejša izdelava!

Safran Martin, slikar

Pozor birmanci!

Konfekcijska trgovina
Žiga Weiss
Celje-Gaberje 3 (v hiši g. Plevčak)

priporoča raznovrstne zgotovljene obleke v vsaki velikosti in po najnižji ceni že od 100 Din naprej. Lastno izdelovanje oblek po meri in najnovejšem kroju. — Oglejte si pred nakupom našo zalogo!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. - Telefon št. 2324.